

اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

فضای مجازی و بررسی نقش آن در فرایند تعلیم و تربیت

نسا ترابیان

مدیریت مجتمع آموزشی استثنایی امید بندرعباس
مشاور و مدرس آموزش خانواده ناحیه یک بندرعباس
ارزیاب تخصصی اختلالات طیف اتیسم استان هرمزگان
کارشناس ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشگاه تهران
N_torabi@yahoo.com

چکیده

زمینه و هدف: گسترش فضاهای مجازی اینترنتی آسیب‌های گوناگونی در زمینه تعلیم و تربیت کودکان ایجاد کرده است؛ از جمله آسیب‌های اخلاقی همچون دسترسی آسان به منابع غیر اخلاقی، تضعیف باورهای دینی و القای شبهات و تعارض ارزش‌ها؛ آسیب‌های شخصیتی مانند اعتیاد به فضای مجازی، انزوای اجتماعی و اتلاف وقت؛ و آسیب‌های خانوادگی از قبیل کاهش ارتباطات خانوادگی، تغییر الگوی تعامل میان والدین و فرزندان، از بین رفتن تعادل قدرت در خانواده و شکاف نسل‌ها. **هدف** از مطالعه حاضر بررسی نقش فضای مجازی در فرایند تعلیم و تربیت می‌باشد. **روش تحقیق** به کار گرفته در این پژوهش مبتنی بر مطالعات پیشین است و رویکرد توصیفی-تحلیلی دارد. **یافته‌ها:** پژوهش‌ها نشان از افزایش میزان اختلالات رفتاری و عاطفی در کودکان دارد و یکی از دلایل بروز آن می‌تواند گسترش روزافزون استفاده از فضاهای مجازی باشد. پژوهش حاضر با هدف تاثیر استفاده از فضاهای مجازی در فرایند تعلیم و تربیت انجام شده است. **نتیجه‌گیری:** آگاه‌سازی والدین و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، با هدف برنامه‌ریزی، کنترل و نظارت بر استفاده مناسب از فضاهای مجازی، جایگزین کردن تفریحات سالم و تخلیه هیجانی دوران کودکی و نوجوانی، می‌تواند در جهت افزایش آگاهی، مهارت و توانمندی کودکان و نوجوانان، هم‌چنین مقابله با بروز استرس، اضطراب و غلبه بر مشکلات عاطفی، روانی ناشی از استفاده از فضاهای مجازی و متعاقب آن در کاهش آسیب‌های فردی و اجتماعی آن نقش موثری را ایفا کند.

کلمات کلیدی: فضای مجازی-تعلیم و تربیت-آسیب‌های فردی و اجتماعی.

مقدمه

ما در دنیای رسانه‌ای شده زندگی می‌کنیم. رسانه‌ها در همه‌ی ابعاد وجودی خویش زندگی روزمره انسانی را فرا گرفته‌اند و بدون واسطه آنها فهم ما از جهان، هستی و زندگی دچار مشکل خواهد شد. به همین خاطر هم داشتن درک و سطحی از آشنایی با ابزارهای متعدد و متنوع رسانه‌ای جزئی از سبک و روش زندگی در دنیای امروز است که بدون آن بی‌شک گذران زندگی، دچار خلل و آسیب خواهد شد. بنابراین امروزه داشتن (سواد رسانه‌ای) مانند: خواندن و نوشتن نیازی ضروری و اساسی است. سواد رسانه‌ای یک نوع درک متکی بر بر مهارت است که بر اساس آن می‌توان انواع رسانه‌ها و انواع تولیدات آن‌ها را شناخت و از یکدیگر تفکیک و شناسایی کرد. در واقع سواد رسانه‌ای مختص افراد خاصی مثل کارکنان رسانه‌ها نیست، بلکه مجموعه‌ای از مهارت‌ها است که هر کسی که می‌تواند و لازم است آنها را یاد بگیرد همانطور که سواد، داشتن نوعی توانمندی برای خواندن و نوشتن است، سواد رسانه‌ای هم داشتن توانایی‌هایی است که برای دستیابی، تحلیل، ارزیابی و خلق همه‌انواع پیام‌های رسانه‌ای است. کودکان بیشتر از بقیه افراد جامعه در خطر هستند. امروز کودکان از همان بدو تولد در معرض رسانه‌ها قراردارند. با بزرگتر شدن آنها رسانه‌هایی نظیر (تلویزیون،